

SVERIGE, MÖRNER, HANS GEORG

Förordning emellan soldaterne och
dheres rothar, uthi Jöneköpingz och
Cronebergz lähners gouvernement,
huru den eena emot then andra sig
här effter förholla skal.

1685

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

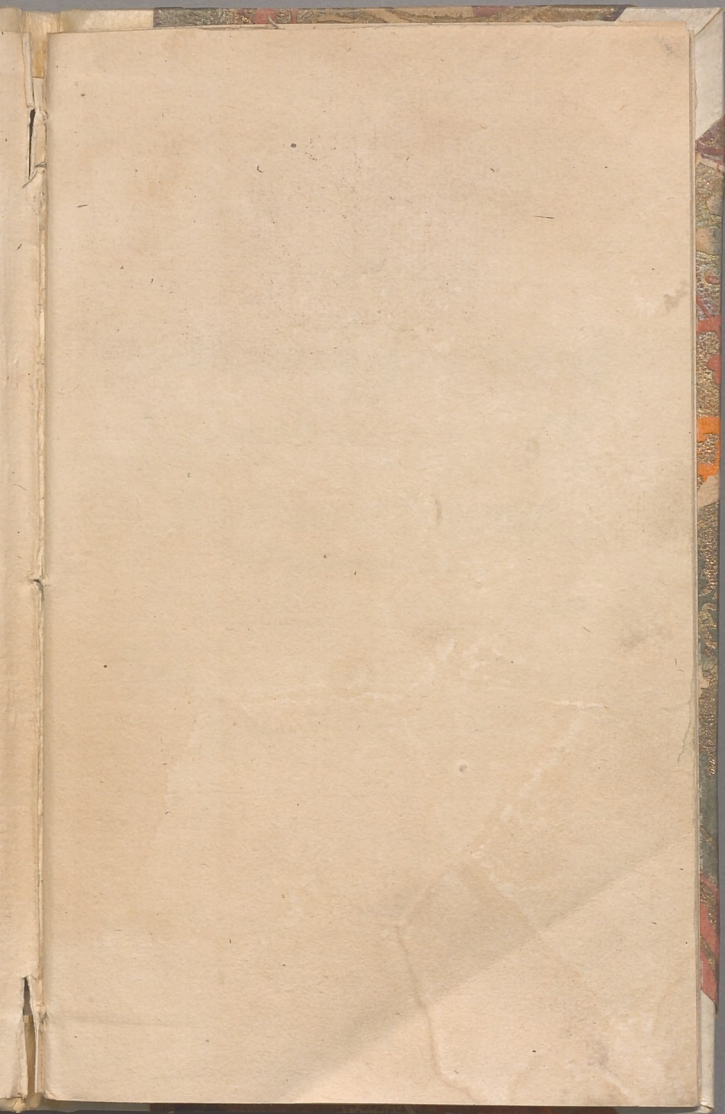
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

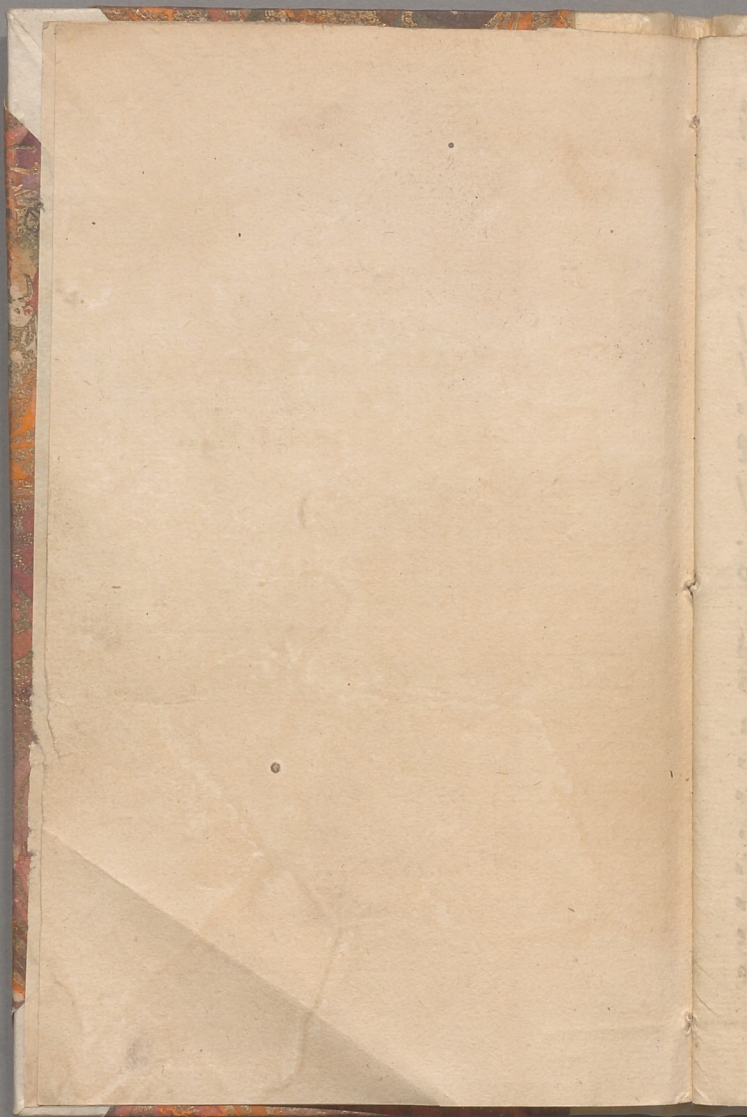

[La. Saml.]
Forn 1740
Krigs.
10

Rat. 1740
32.
0.

Förordning
emellan
Soldaterna och dheres Rotharf
^{uhs}
Lönköpingz och
Cronebergz Låhners
Gouuernementz
Huru den Eena emooe then Andra
sig här effter förholla skal.

Tryckt på Wissingzod aff Johan Rankel.
Anno M DC LXXXV.

Wij Carl med G:V:ds
Nåde / Sweriges / Göt-
tes och Wändes Konung /
Stofurste till Finlandh / Hertigh u-
tthi Ståne / Estland / Liffland / Sare-
len / Bremen / Werden / Steerin /
Pommern / Cassuben och Wenden /
Fürste till Rügen / Herre öfwer In-
germanland och Wismar / så ock
Pfaltzgrefwed Rhein / i Beyern /
ell Göllich / Cleve och Bergē Hertig.
Gidrom witterligt / att såsom wår troo
Man GeneralLieutenant och Gouver-
neur öfwer Jönköpingss och Cronobergs
Låhner / Och Elskelig Wilborne Hans
Georg Mörner / nu sedan det wissa
Knechtehollet / är blefwet inråttat utthi be-
m:te Låhner har uppå Wår nådige Befall-
ning / och i Anledning aff den Instruction
som honom är blefwen meddehle / komit öf-
werens / til wår wijdarenådige Stadsfstel-
se / med wår errogne Undersätare / gemehne
Allm.

Allmogen der sammestådes / om een wijs
Förordning emillan dhem och Soldater-
ne / huru den eena emoot den andre / sig
här effter förhålla skall / hwilcken Förord-
ning så tyder som följiet.

Såsom Allmogen uehli det sluch-
ne Contractet om Knechtbollet /
ibland annat och så är uthlofwad
een Book / hwaruthinnan skal 1. antecknas
alle hwad Soldaten aff sin Rothe / effter
handen undfår / och dheröfwer sedan gids-
ras ett åhrligit richtigit Sluch. Allså
är det samma härigenom ecke allenast
wåreckställigt giordt / uthan och dher hoos
nödigt bepröfwat / häruthinnan att some
mansatta / så wäl Rotheböndernes / som
Soldatens Skyldigheet emoot hwar an-
nan / på det Bonden å den eena Siidan
må weeta hwad han är plichtig att ueh-
giffwa / och der öfwer inthet låta twinga
sig till något Egenwilligt / sampt Solda-
ten å andra siidan / hafwa Kundskap om
sijn Rättigheet / den han skåhligen har att
fordra / och sig sedan der med att någa lå-
ta /

ea / beskändes och sådane uthi efterföl-
de Puncter.

1.

Söfve Kothebönderne till Hus och
Nemwijs för Soldaten eenhälligt hielpas
sich att uppbyggja een Stuga / listen 600
och Lada / med Fä / och Foderhuus / sampt
uppröda eller affbjuda honom een Halff
Lunnalands åker / och een Kåhtäppa
med een listen Hage eller Engestjcke till
en Lohwald / aff den Gårdens ägor / som
wed Indelningen dertill är förordnad
och utnembdh.

2.

Tillkommer Soldaten uthi åhelliglöhn
aff Kothen att undsk Tiugu Dahlet Kopp
permyne / och till een Walmars Råd Fem
Dahlet Koppermyne / så ar det han uthi Pen
ningar aff Kothen bör hafwa / belöper sig
ihoopta Tiugu Fem Dahlet Koppermyne /
hwilcka aff Kothebönderne betahlas effter
hwar sin Andehl uthi Himmans Wans
lahlet / och sådane på twenne Tiider om åhs
ret / uthi Martij och Septembris Månas
der /

Der / till allmänne Afförning; Wägen böhr
hållas aff Capitain för Compagnies och
Eronones Besättning; man i Härader / som
skole öfwersee Rothens Leswerering / sampt
införa / hwad bewispligen är leswererat /
och här utinnan icke finnes antecknat /
och således giora ett richtig Slutth Rothem
och Soldaten emellan / hwar widh och sk.

3.

Böhr i acht tagas / att såsom Rothem
inthet är skyldigh att förefee Soldaten med
någon Skickning / antingen till Com
pagnies eller Regimentens Röche / icke heller
med Maasjäck / utthan för een billig Bes
tättning till Regimentens Röcher / alle så böhr
widh Afförning; möchet sådane effterfrå
gas / och Rothem uti Affråkning niuta til
godo / hwad han i så måtto kan Soldaten
bissprunget hafwa / sampt der hörs weeta
sig tillingen den ringaste Soldatens Skick
ning wara förbunden.

4.

I midlertidh att Torper och dhe der ett
hörige Lagenhetter / som uti första Punc

een äro förmdälee/ blij ferdige/ är Rothens
skyldigh att försörja sin Soldat/ så länge
han är hemma med Huusrum i Gården
hoos sig/ och Huusmans kost för sin Per-
sohn allena / men ingalunda desß Hustru
och Barn / Warandes der wid Soldaten
alldeles förbudt att antingen giöra någon
Erterräckning med Bonden för den Tidh
han icke stadigt hoos honom är tillstädes /
eller och draga några Lättingar dijs med
sig/ Bonden till Last och Besvär / sampt
att pocka någon mehra Plägning aff ho-
nom/ än hans Förmågo och dagelige egi-
na Spisfning tillfäger.

S.

Men sedan samma Torp till sina Ed-
genheeter är färdige / blijr Rothens för
Soldatens wisbare Hysande/hemma hoos
sig och desß Rästholdning alldeles fri/ wa-
randes billigt att Rothens wid Soldatens
Anråde till Torpet första gången besär
det samma / och således lembnar honom
det bebrukar uthi Händer/hwar emoss ä-
ther igen Soldatens Skyldigheet är/ det
effter sig uthi lista **Wilkohr** att lembna/
så och

så och i det ofriga/ så länge han det på sin
Lienst ähniuer/ sielss draga försorgom
des råttmätige Oruf/ och Håffande/ doch

6.

åligger fuller heela Rothenare hålla Hus
sen wid Nacht/ och i lijka mätro när des
se förfallona/ sättia Nyra i stellet/ men så
bör lijkwål inthet Soldaten lembna een
ställic Omwårdnad der widh/ alidchles
aff siido/ på hwilcket sate han mehra stulle
kunna öda och förderfwa/ än Rothen när
gon sin hinde ährliche ährs at ätherrätta och
förbättra/ uehan fördenstull der Soldaten
igenom sin Dachtisamheet besinnes förors
saka Torpet/ antingen någon merckelig
Skada eller heela des Undergång/ den
han elliest genom sin Plije och tilbörliche
Stiökel hade förekomma kunnat/ så bör
sådant lagligen mätas/ och Rothen ställa
honom för Rätta/ sampt Domb der öfwer
sädda löra/ eller omgjälle Noten sielss/ om han
det försummar/ allan Skada och affsaknad

7.

Och såsom det Hemmanet uthi Rothen

A iiii

på.

på hwilket Knechtelebrer upskeres / laget
een serskillt Saaknad och Beswår aff dhe
ägor / som ifrån Gården der till måste aff
stås / alltså skattas sådane billigst eill Een
Dahl. Silfvermyne / hwilken fördenkul
måste samma Hemman ärligen utgiffa / och
andre Notebönderne wedergiffas och god
gioras.

S.

Når Soldaten marcherar på Tågth
eller emot Kijssens Fiender / hwad Lidsch
på ähret der wara kan / så bör Nothen giff
wa honom heela sin Löhn för det ähret på
een gång ut / så frampe han icke då redan
haar någon Dehl der aff upburit / och på
den Händelsen giffa honom allenast det som
der på återstår / hwar emot Nothen skall
wara fri och oriltalle för hwarichanda an
nan Behgiff aff Tågepenningar / eller
hwad Rampn der eliest hafwa kan / blif
wandes sedan / så länge Soldaten boreo
stadder är / förskohat med halwa Löhnen /
som wid sidste Terminen uti Septem
bris Wånadh på een gång skall utgiffa / och
så under Hans Kongl. Mayst. egen Näs
bigste

Disse Förordning till Soldatens nytta /
som Larfwan fordra kan / men Anechet
Torpet må Soldatens Hustru uti och
Mans fränwaro / niuta till godo / så låne
ge hon sig ehrligen och stilla morh sin Ros
the och andre sine Grammat förholler.

9.

Dhe odessmähl som aff een eller annan
Orsack / iijdh effter annan uti Rothen in
falla kunna / böre ingaledes lånda Solda
ten till någon afförning uti sin Loh /
icke heller tillkommer det dhe beholdne uti
Rothen / derföre att haffa / uti en Besall
ningsmanen i Hdradee de skyldig att gif
wa och uppå Bräpgeilbet aff det odelige
giande Hemmanet / som först och främst
bör antodndas till Soldatens Beträkning
och Besallningsmanen hafwa den För
sorg / att Soldaten thet igenom må niuta
sin Förändelse / Skulle det då antingen in
thet förstå / eller något der aff falla / som
der eill wändas kunde / så böhr Besallnings
manen den Brist som aff sliffe odessmähl
la med dhe på Frihet upplagne och förs
örande Hemman hädhyter / dehla hehla

Härader emellan/ hwilket sådan affsknade-
kan bäst fylla och chrestia. Med Skata-
te och Erone skal wara Lagh samma här-
urhinan/ som med Fresse hemmanen/ och
må ingen äbo eller ägare/ som låter Nemo-
manet komma i ödes måhl/ göra sig den
Tankan ate få nyctia Grådighelldet/ us-
than det måste åfwen wäl komma Knecho-
ren i Affslag på löhnen till gods/ och we-
derbrände tillhållas/ ate bringa Nemo-
net till Bruuk och Bärning igen/ hwar
om Befallnings- och Ländzmannen måste
sigh wårda låta/ och drifwa det på.

10.

När någon Soldat med Öden affgår/
skal Kothen så snart giörlig är/ men sidst
innan 3. Månaders Dagh förskaffa een an-
nan i stället/ Sammalides när någon Ges-
mehn blifse förordnat till Corporal/ böhe-
den Kothen som honom undsär/ skaffa den
andre / som han ifrån går een dugeligh
Karl i stället/ innom förberorde Tidh skal
Allmogen inheet ha iwa ate befahra/ sielf-
we ate blij ragne för Huswudee / när dhe
anwända all möijelig Blif till ate skaffa
gods

godt och dugeligt Manſkap i Hans Kongl.
 Majst: s Tienst i stället. Det böhr icke
 heller någon Corporal eller Gemehn/ för-
 lofwas GeneralMunstringarne emillan/
 Allmogen till otienst och Beswär/ icke heller
 med Corporalerna gibras någon ändring
 uehan wed RegimensMöret; Den som
 här emoot gör/ och på sådant eller annat
 sätt trycker/ hotar och förolämpar Allmo-
 gen/ har att wänta det Straff der före /
 som dhe förordna hwilcka Kongl. Majst: s
 Förbudz bryta.

II.

Bör och ingalunda den Corporal som
 ifrån Gemehn der till förordnas / fordra
 något aff Kothen under Namphaff weder
 Kienskel eller annat stift/ utan låta sig m3 blo-
 ta Löhnen som icke förende/ wara åthnogs
 Warandes och eihet wid 40. Mark pliche
 förbudt / både Kothen att uthlofwa / och
 then som sig till Soldat will leisa låta/ at
 uehi städzel eller lega/ taga öfwer 40. Das-
 ler Silfwer mynt/ men wäl mindre/ effter
 som dhe kunna förwenas om/ der wed Sol-
 daten förändmbligast har at betänckia dhe
 åhr

Ährlige goda Will och han aff Rothen sche
mütandes warder.

12.

Der nu någon Soldat understår sig
att affwinga sine Rothebönder / under
hwad Namn och Pretext det och stie
må / een och annan Affgift och at pådrö
da dhem behöllige Besvär / effter egen
godtycke / twere emot Kongl. May: s befo
samme Förordningar / Så skal den samme
effter noga Kanselning i närwaru aff een
Öfwer-Officerare wid hwart Compagnie /
och någon aff Land-Betienere / icke alle
nast återgifwa hwad han således och obillig
git har upburit / uthan och plichte med niso
Gatuloopp / emellan Ert hundra de fembeiso
Man / som skal bestå först aff dhe Knechter
som dr i Sochn / och sedan det öfriaa aff
Böndern / till thes Tabler blijt fullt / och de
för hwar gång han med något sliff: Sielfs
wöld och osogh blijt beträdde. Hwilket
allesommans alle som wederböra / låta sig
eitt hörsamb Effterdrickelse lända. Dae um
Juncidoping den 20. Aprilis; 1685.

H. G. Mörner.

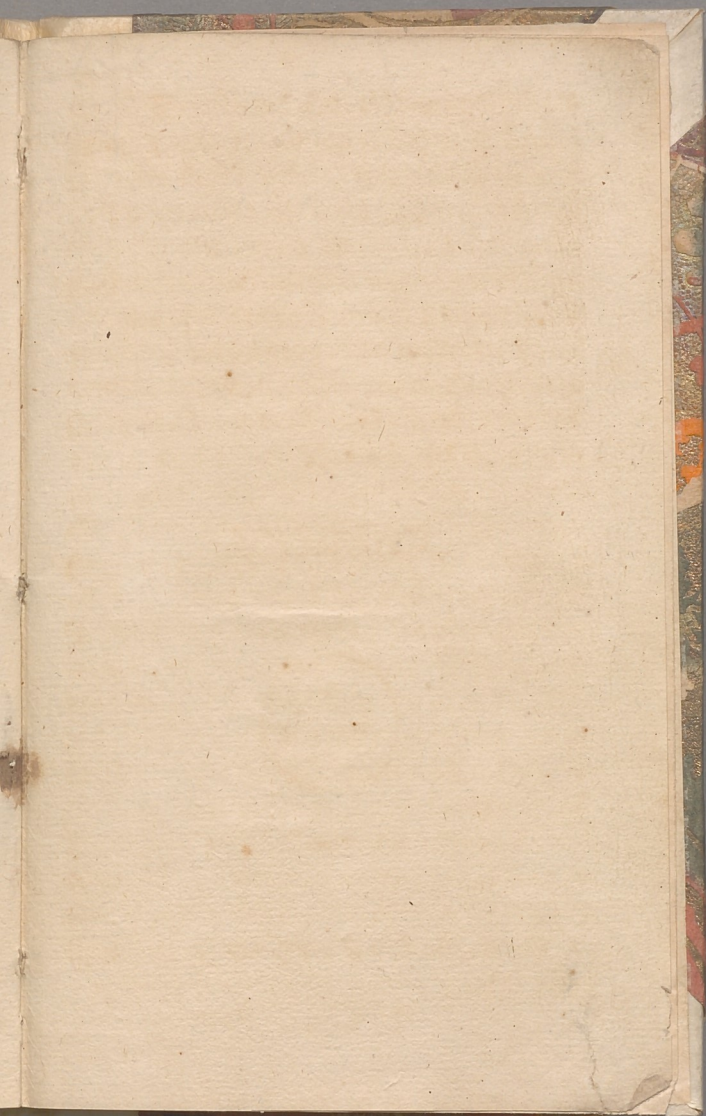
Andera

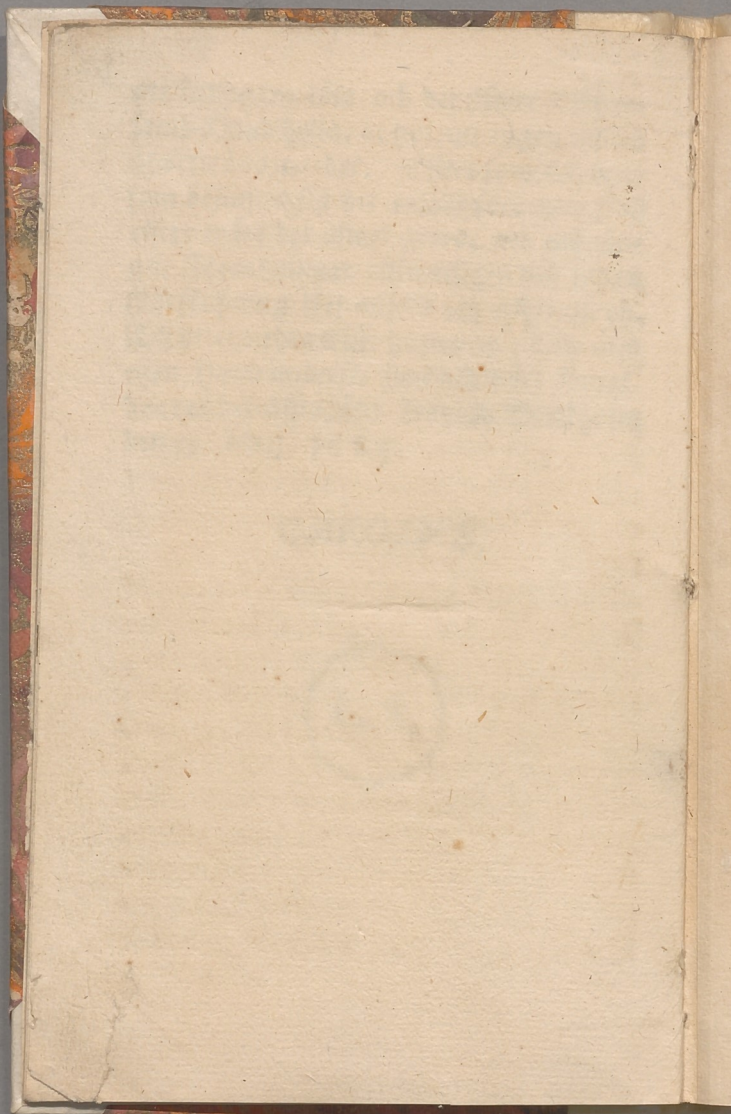
Sverdånigst bediandes, att Wis
dant icke allenast i Nader stadfäst
räknes / utthan ock der öfwer altwarsamb
handholla låta / at alle hwad som dher ut
thi så för den ene som för den andra / är wor
det samtyckt / må blifwa i ahte tagit och eff
terleswat, Så emådan Wis befinna / at
hwad som med ofwanbemelede Wäre trogna
ne Undersätare således affhandlat och bes
lutit är / ländet till Wår Dienst och till
dheres egie bästa. Ly hafuom Wis här
medh och i Krafft aff detta wårt öpne Breff
alle hwad som uthi här ofwan införde In
strument är ihugkommit och förmållt / icke
allenast gillat och bekräftat / utthan ock
försäkra der brede widh alle wäre trogne
Undersätare / som der under förståes och
begripas / på der Krafftigste / at dhe widh
dette Handlingar nemu och i tillkomman
de Tunder skohle i alla mostro säkert och of
fehlbart handhaffde och beskyddade blifwa.
Swarmed ock så Gouverneuren tillåtes
denne således sammandragne och Punctes
wiß författade Förordningen / på seerwans
ligt sätt öfwer hela Gouvernementet
att kunda

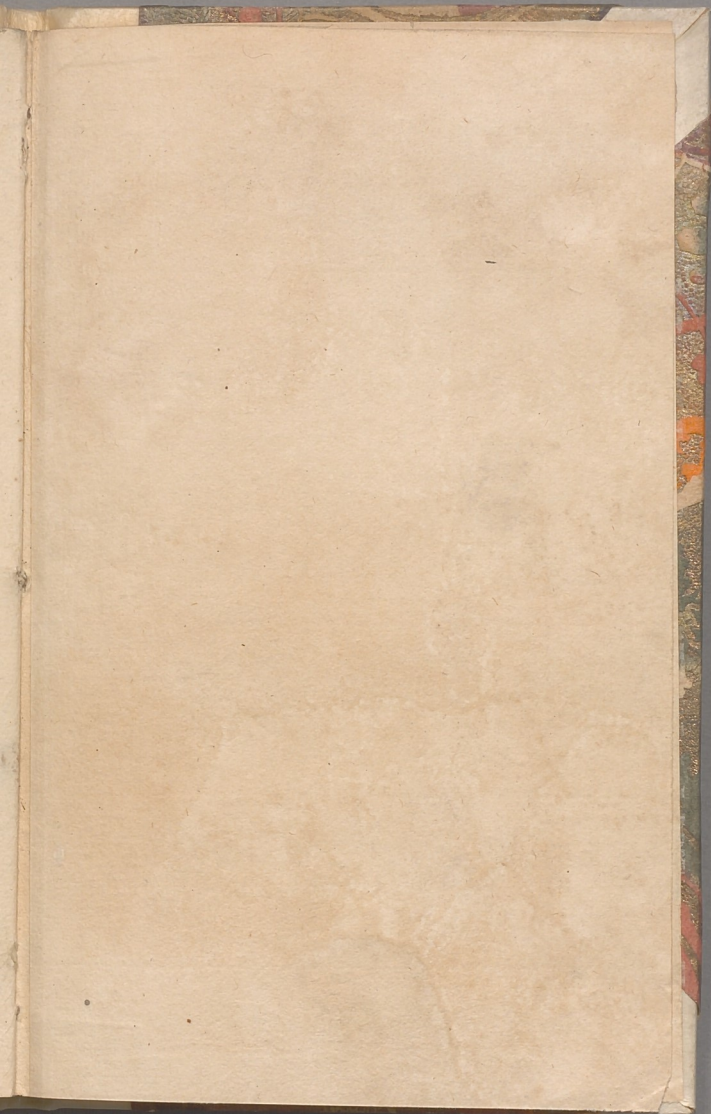
att kundgöra låta / och der öfwer alswar-
samb Hand holla / at hon uti ingen måtto
öfwerrådd warder. Effter som ock den /
som besinnes sig der emool förbryta / skall
effter wære der öfwer giorde och uthgins-
gne Förordningar / allswarligen och uthan
Försköning blij ansedd och affstraffadh.
Till ytermehra wisso hafwa wi detta med
egen Hand underskrifwe och wårt Kongl.
Secret bekräfta låtit. Datum Stockholm
den 13. Maj 1685.

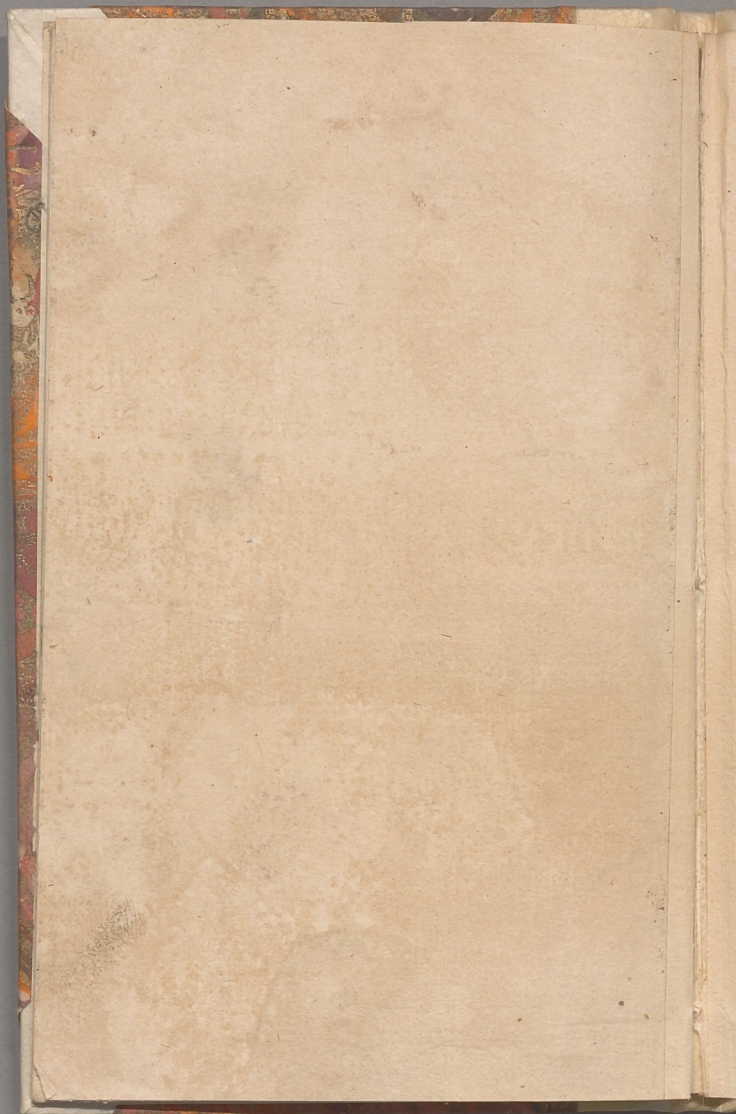
CAROLVS.

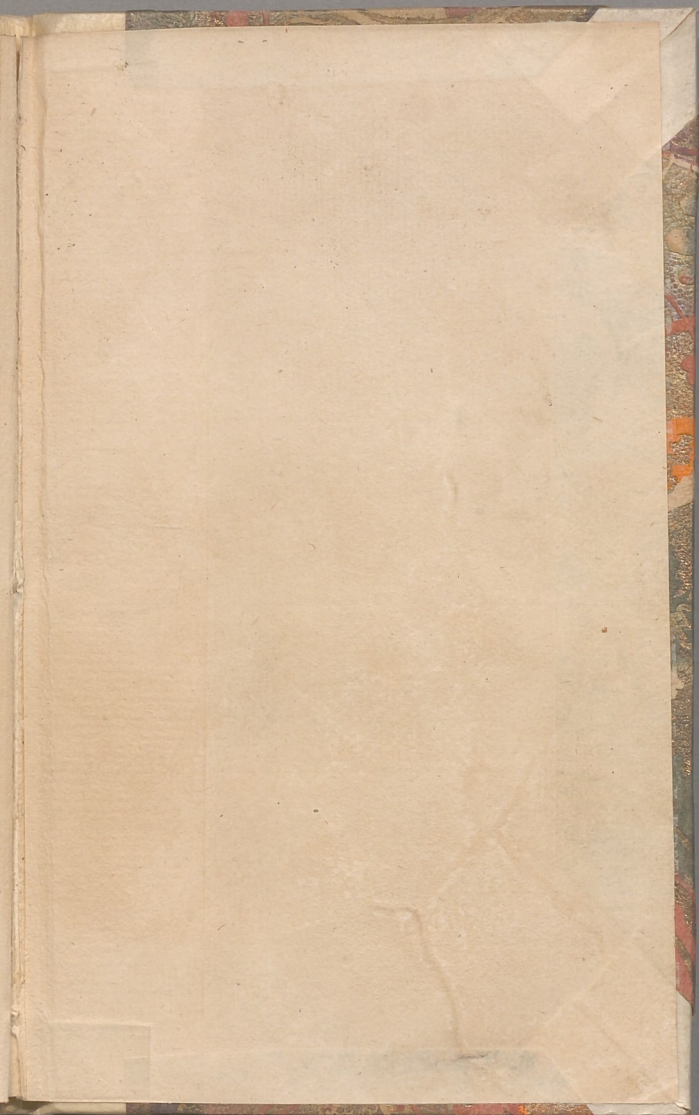
L. S.

www.books2ebooks.eu